

*Archeologický ústav Československé akademie věd
pobočka v Brně*

*Přehled výzkumů
1957*

Brno 1958

PD 1520/1957 (1958)

14013/60

P ř e h l e d v ý z k u m ů 1 9 5 7

Vydává : Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně,
Stalinovy sady 19/23.

Odpovědný redaktor : Dr Josef Poulik

Redaktoři : Dr A. Benešová, Dr B. Klíma

Vydáno jako rukopis - 300 kusů - neprodejné.

Zachraňovací výzkum v cihelně u Žop /okr.Holešov/.

Jedním ze známých pravěkých nalezišť na holešovském okrese je Žopská cihelna /E.Peck, Č.M.O. 12 1895, 67; F.Kovář, tamtéž 31 1914, 45; I.L.Červinka, Mor. za prav., 83; týž, Mor.star.II, 69; J.Pavelčík, Neolitická chata z Žop, Nové archeologické výzkumy v kraji Gottwaldovském v r. 1954 /1955., 8-14/. V hliníku se pracuje již několik desetiletí a v této době bylo postupně ničeno rozsáhlé neolitické osídlení s keramikou volutovou a mor.malovanou. Dnes je z celého mohutného návrší dochována pouze část severní, ze západního úseku asi 50 m široký pás podél železniční trati Holešov - Val.Meziříčí v délce asi 300 m směrem jižním, kde končí prozatím okraj hliníku.

V březnu r. 1957 oznámil B.Struhala z Okr.musea v Holešově, že ve zmíněné cihelně jsou opět narušovány pravěké objekty. Na lokalitu byl vyslán člen záchranné služby prom.hist.J.Ondráček, který provedl v doprovodu ředitele Okr.musea Dr Fr. Domanského sběr v prostoru cihelny a vybral ohroženou jámu č.1. Získané nálezy jsou z období lidu s keramikou volutovou. Byl jsem tedy pověřen vedením zachraňovacího výzkumu ve spolupráci s prom.hist.J.Međunou, J.Teplym a J.Šlosarem. Dne 25.3.1957 jsme zahájili v severní části hliníku výzkum, který trval do 16.4.1957. Práci bylo třeba koordinovat s postupem bagrování na stěně skryvky v délce asi 70 m. Vytýčili jsme proto podél okraje těžené stěny ve směru SZ - JV základní linii dlouhou ^{56 m} okrajovými body I a II. Kolmo k bodu I probíhala další linie v délce 35 m k bodu A /stožár elektrického vedení/. Nepravidelný okraj hliníku je spojnicí bodů A a II; tvoří základnu této přibližně trojúhelníkové plochy. Rozdělením obou linií po jednom metru jsme získali pravidelnou síť čtverců, v níž jsou nálezy přesně lokalizovány. To značně prospělo při dokumentaci, neboť bylo nutno pracovat někdy současně na několika úsecích. Rozlišení nálezů podle jednotlivých čtverců umožnilo dodržení celků a přiřazení nálezů zachycených nad viditelným obrysem jam k těm, které se nacházely v jejich výplni. S počátku jsme se věnovali objektům bezprostředně ohroženým nebo již částečně zničeným. Později bylo možno urychlit práce tak, že jsme provedli i plošný odkryv v pásech

širokých 2 - 4 m postupně na rozloze asi 500 m². Pod vrstvou ornice, mocnou asi 20 cm a vrstvou prosaků, zasahující do hloubky 50 cm od povrchu, se jevíly obrysy jednotlivých jam. Nálezy zlomků keramiky pocházejí již z ornice, větší množství z jejího bezprostředního podloží. Celkem jsem prozkoumali 32 různých jam nestejně velikosti a tvarů. Na odkryté ploše bylo zjištěno i 6 kůlových jamek nepravidelně rozmístěných.

V nálezech se vyskytly ojediněle skupinky střepů kultury mohylové /zvl. jáma č. 12/; převážná část dokladů náleží však období kultury s volutovou keramikou. Kromě štípané pazourkové industrie byly odkryty též kamenné drtiče na obilí, uložené téměř pravidelně ve skupině neopracovaných kamenů vně okrajů jam. Keramika je zastoupena střepy z jemně plavené hlíny i z hrubých nádob s materiálem promíseným organickými látkami. Nádoby jsou zdobeny nehtovými a prstovými vrypy nebo důlky, rytými spirálami a liniemi s důlky, zřídka se vyskytne i páska, vyplněná vpichy. Zajímavá je malá nožka z poháru starobylejšího charakteru, zdobená vertikálními žlábkovitými rýhami /jáma č.2/. V jámě č. 22 jsme odkryli v hloubce 55 cm od povrchu pecotivý podkovovitý útvar s užším okrajovým límcem, který převyšuje vypálenou plochu ohniště asi o 5 cm. Jeho dno mělo mísovitý tvar. Intenzivní propálení podloží je mocné 10-13 cm.

První výzkum Archeologického ústavu ČSAV odb. v Brně na této lokalitě přinesl opravdu velké množství důležitého materiálu z období volutové kultury, který nebylo možno dosud detailně zpracovat. Nálezy jsou ovšem jen pouhým zlomkem z tohoto rozsáhlého, dnes již z větší části zničeného sídliště.

R. Tichý

Rettingsgrabung in der Ziegelei bei Žopy.

Einer der bekannten prähistorischen Fundorte im Bezirk Holešov ist die Žoper Ziegelei. Schon einige Jahrzehnte wird hier gearbeitet und in dieser Zeit ist es allmählich zur Zerstörung einer ausgedehnten neolithischen Besiedlung mit Volut - und mäh-

rischer bemalter Keramik gekommen. Im März 1957 wurden weitere neolithische Objekte zerstört.

Das Baggern verlief an einer 70 m langen Wand, welche die Grundlinie einer dreieckigen Fläche bildete. Diese teilten wir in ein Quadratnetz zu je 1 m^2 , in welchem die Funde genau lokalisiert sind. Dies war vorteilhaft für die Dokumentation, da wir gezwungen waren, gleichzeitig an mehreren Stellen zu arbeiten. Nach und nach deckten wir eine Fläche von 500 m^2 ab, auf der wir 32 verschiedene Gruben von ungleicher Grösse und Form untersuchten, deren Umrisse sich ungefähr 50 cm von der Oberfläche abzeichneten.

Unter den Funden kamen vereinzelt Scherben der Hügelgräberkultur vor /besonders Grube Nr 12/; der Grossteil des Materials gehört jedoch der Volutkeramik an. Ausser Silexartefakten fanden wir auch steinerne Handmühlen, die fast immer am äusseren Rande der Gruben, in einer Gruppe von unbearbeiteten Steinen lagen. Die Keramik ist mit Nagel - und Fingerornamenten, geritzten Spiralen und Linien mit Grübchen /Notenkopfkeramik/ verziert, selten aber mit Bändern, die mit Stichen ausgefüllt sind. Interessant ist der kleine Fuss einer Schale, älteren Charakters, der aus der Grube Nr.2 stammt. In der Grube Nr. 22 deckten wir ein backofenartiges Gebilde in Hufeisenform ab.

Die erste Grabung des Institutes auf dieser Lokalität war reich an wichtigen volutkeramischen Funden. Das Material ist allerdings nur ein Bruchteil dieser ausgedehnten, heute schon grösstenteils vernichteten Siedlung.